Sociálna kontrola :)

Týmto termínom vo všeobecnosti označujeme všetky spoločenské mechanizmy, ktorých úlohou je zabezpečiť poriadok a stabilitu spoločnosti. Vyjadruje teda úsilie spoločnosti o sebareguláciu.

Sociálnu kontrolu môžeme presnejšie a konkrétnejšie definovať ako proces, ktorým si sociálne skupiny alebo spoločnosť vynucujú konformitu - prispôsobovanie sa svojich členov skupinovým či spoločenským očakávaniam a požiadavkám, resp. uznávanie a dodržiavanie spoločenských noriem. Patria sen aj sankcie, ktorými si sociálne skupiny (spoločnosť) dodržiavanie noriem vynucujú. Pokiaľ ide o deviantné správanie, sociálna kontrola má podobu reakcií osôb, sociálnych skupín i celej spoločnosti, ktorými deviantné správanie odsudzujú, potláčajú a nútia deviantov, aby svoje správanie zmenili na konformné.

Väčšina členov spoločnosti sa vďaka tomu, že prešla procesom socializácie, správa konformne - dodržiava spoločenské normy, správa sa podľa vzorov, ktoré si socializáciou osvojila a uznáva spoločenské hodnoty aj bez vynucovania. Normy vlastnej spoločnosti totiž v procese socializácie prijali za svoje (internalizovali). Odborníci v tomto prípade hovoria o „internalizáciou zabezpečenej **sebakontrole**".

Keďže však socializácia neprináša u každého člena spoločnosti optimálne výsledky, musí k dodržiavaniu sociálnych noriem prispievať sociálna kontrola. **Rozlišujeme dva druhy sociálnej kontroly a to:**

- neformálnu sociálnu kontrolu,
- formálnu sociálnu kontrolu.

Neformálna sociálna kontrola je neoficiálny sociálny nátlak, ktorý jednotlivcov núti rešpektovať sociálne normy, prispôsobovať sa vzorom správania rozšírením v spoločnosti, uznávať spoločenské hodnoty atď. Základnými spôsobmi uskutočňovania neformálnej sociálnej kontroly sú sociálne odmeny (ocenenia, pochvaly), tresty (zahanbenie, pokarhanie, výsmech) a presviedčanie. Zvláštnym spôsobom je redefilovanie čiže opätovné definovanie noriem, ku ktorému dochádza vtedy, keď deviantná osoba má v sociálnej skupine také postavenie a moc, že dokáže zmeniť existujúce normy alebo vzory správania. Najbežnejším prejavom neformálnej sociálnej kontroly je tlak alebo pôsobenie v dedinskej komunite či inej skupine.

Formálna sociálna kontrola je oficiálny, formálny tlak ktorého cieľom je vynútiť si konformitu osôb. Vyskytuje sa vo veľkých, najmä formálnych sociálnych skupinách (organizáciách) a spoločnostiach. Vezmime si napríklad problém kriminality. Konformitu občanov, čiže v tomto prípade dodržiavanie zákonov v spoločnosti, sledujú a vynucujú najmä štátne orgány - polícia, prokuratúra, súdy a väzenský systém. Na formálnej sociálnej kontrole sa však podieľajú viaceré, napríklad dobrovoľné občianske združenia, priemyselné firmy, školy atď. A tak človek počas jedného dňa môže pocítiť viaceré prejavy formálnej kontroly: cestou do práce ho polícia pokutuje za prekročenie povolenej rýchlosti, v práci ho nadriadený pokarhá za neskorý príchod, po návrate domov zistí, že mu telekomunikácie vypli telefón, lebo nezaplatil telefónny účet.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania